

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****AZİZE DEĞER KUTLU VE ABDURRAHMAN ZORLU BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2017/40087

Karar Tarihi : 24/11/2021

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Üyeler : M. Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Basri BAĞCI

Raportör : Eren Can BENAKAY

Başvurucular : 1. Azize DEĞER KUTLU

Vekili : Av. İbrahim Halil YILDIZ
2. Abdurrahman ZORLU

Vekili : Av. Burhaneddin BEŞER

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; belediye başkanlığı görevinden uzaklaştırma işlemine karşı açılan dava ile vali yardımcısının belediye başkanı olarak görevlendirilmesi işlemine karşı açılan davada hakkaniyete uygun yargılanma hakkı, masumiyet karinesi, özel hayata saygı hakkı ile seçme ve seçilme hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular 7/12/2017 ve 26/7/2018 tarihlerinde yapılmıştır.

3. Başvurular, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. 2018/24250 numaralı bireysel başvuru dosyasının konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2017/40087 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine, incelemenin 2017/40087 numaralı dosya üzerinden yürütülmesine ve diğer dosyanın kapatılmasına karar verilmiştir.

6. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

7. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

8. Başvurucular Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Arka Plan Bilgisi

10. Türkiye 15 Temmuz 2016 tarihinde askerî bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmıştır. Devletin yetkili organları tarafından tehdit değerlendirilmesi yapılarak demokratik anayasal düzene, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine, millî güvenliğe yönelik tehdit oluşturan tüm terör örgütlerine ve illegal yapılanmalara karşı tedbirler alınması kararlaştırılmıştır (ayrıntılar için bkz. *Aydın Yavuz ve diğeri* [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017).

11. Anılan tedbirler kapsamında olağanüstü hâl ilan edilmiş ve olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnameleri çıkarılmıştır. Bu çerçevede 674 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (674 sayılı KHK) 1/9/2016 tarihli ve 29818 2. mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

12. 674 sayılı KHK'nın 38. maddesiyle 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 45. maddesine belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hâllerinde belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesi görevlendirileceği eklenmiştir. Yine aynı KHK'nın 40. maddesiyle 5393 sayılı Kanun'a geçici 9. madde eklenmiş ve madde metninde; bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları kapsamında haklarında yürütülen soruşturma veya kovuşturma nedeniyle görevden uzaklaştırılan belediye başkanı, başkan vekili ve meclis üyelerinin yerine 5393 sayılı Kanun'un 45. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre işlem yapılmış olsa bile on beş gün içinde 46. maddedeki yetkili makamlarca 45. maddenin ikinci fıkrasında belirtilen usule görevlendirme yapılacağı belirtilmiştir.

13. 674 sayılı KHK, 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Kanun'un 24/11/2016 tarihli ve 29898 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesi sonucunda kanunlaşmıştır.

B. Başvurucu Azize Değer Kutlu'ya İlişkin Olay ve Olgular

14. Başvurucu 30/3/2014 tarihli Yerel Seçim'de Diyarbakır Sur Belediyesi meclis üyesi, S.N. ise belediye başkanı olarak seçilmiştir.

15. Sur ilçesinde meydana gelen yol kapama, hendek kazma, kamu malına zarar verme, kolluk kuvvetlerine saldırı eylemleri nedeniyle belediye başkanı olan S.N. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 302. maddesinde düzenlenen Devletin birliği ve ülke bütünlüğünü bozma suçu kapsamında 19/8/2015 tarihinde gözaltına alınmıştır. 22/8/2015 tarihinde tutuklama istemiyle mahkemeye sevk edilen S.N., Diyarbakır 5. Sulh

Ceza Hâkimliğinin 2015/185 Sorğu numaralı kararıyla tutuklanmıştır. Bunun üzerine İçişleri Bakanlığının 24/8/2015 tarihli oluru ile S.N. belediye başkanlığı görevinden uzaklaştırılmıştır.

16. Belediye başkanının görevinden uzaklaştırılmasının ardından 5393 sayılı Kanun'un 45. maddesi uyarınca toplanan Belediye Meclisi 31/8/2015 tarihinde başvuruca Azize Değer Kutlu'yu belediye başkan vekili olarak seçmiştir.

17. 674 sayılı KHK'nın 40. maddesiyle 5393 sayılı Kanun'a eklenen geçici 9. madde kapsamında Diyarbakır Valiliğinin 10/9/2016 tarihli oluru ile Sur Belediyesi başkanlığına Vali Yardımcısı B.N.nin görevlendirilmesi üzerine başvuruca belediye başkan vekilliği görevi sona ermiştir.

18. Başvuruca, vali yardımcısının belediye başkanı olarak görevlendirilmesine yönelik işlemin iptali istemiyle 9/11/2016 tarihinde dava açmıştır. Dava dilekçesinde; göreve başladığı günden bu yana hiçbir cezai ve idari soruşturma geçirmediğini, görevi boyunca yaptığı tüm işlemlerin usulüne uygun olduğunu ileri sürmüştür. 674 sayılı KHK'da ycr alan hükme dayanılarak, savunması dahi alınmadan gerekçesiz bir şekilde görevine son verildiğini ifade etmiştir. 674 sayılı KHK ile 5393 sayılı Kanun'a ekleme yapılarak yetki aşımına gidildiğini belirtmiştir. Geçirdiği bir soruşturma bulunmamasına karşın herhangi bir şekilde savunması alınmadan tesis edilen işlem nedeniyle adil yargılanma hakkının ve masumiyet karinesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. Hakkında suçlama yapılmadan ve delillendirilmeden keyfi bir şekilde görevine son verilmesinin suçta ve cezada kanunilik ilkesini de ihlal ettiğini söylemiştir.

19. İdare, dava dilekçesine karşı 16/12/2016 tarihinde savunma yapmıştır. Dilekçesinde, 5393 sayılı Kanun'un ilgili maddelerine yer verdikten sonra yaşanan olayları anlatmış ve tesis edilen işlemin hukuka uygun olması nedeniyle davanın reddedilmesi gerektiğini savunmuştur.

20. Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 21/2/2017 tarihinde davayı reddetmiştir. Kararda; 5393 sayılı Kanun'a göre terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları kapsamında haklarında yürütülen soruşturma veya kovuşturma nedeniyle görevden uzaklaştırılan belediye başkanı yerine, Belediye Meclisinde başkan vekili seçilmiş olsa bile büyükşehir ve il belediyelerinde içişleri bakanı, diğer belediyelerde vali tarafından görevlendirme yapılacağına açık olduğu ifade edildikten sonra İlçe Belediye Başkanı'nın devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü bozma suçundan tutuklanması nedeniyle görevinden uzaklaştırılması neticesinde dava konusu işlemin tesis edildiği belirtilmiştir.

21. Başvuruca 18/4/2017 tarihinde karara karşı istinaf yoluna başvurmuştur. Dilekçesinde, dava dilekçesinde belirttiği hususları tekrar etmiştir.

22. İdare 3/5/2017 tarihinde istinaf başvuru dilekçesine cevap vermiştir. Dilekçesinde, savunma dilekçesinde söylediği hususları yinelemiştir.

23. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi 17/10/2017 tarihinde istinaf talebini kesin olarak reddetmiştir.

24. Nihai karar başvuruca 15/11/2017 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvuruca 7/12/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

C. Başvurucu Abdurrahman Zorlu'ya İlişkin Olay ve Olgular

25. Başvurucu 2009 ve 2014 yıllarında gerçekleştirilen yerel seçimlerde Diyarbakır Hani ilçe belediye başkanı olarak seçilmiştir.

26. Başvurucu, hakkında 5237 sayılı Kanun'un 314. maddesinde düzenlenen silahlı terör örgütüne üye olma suçundan başlatılan soruşturma kapsamında 9/9/2016 tarihinde gözaltına alınmış ve daha sonra Diyarbakır 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 29/9/2016 tarihli kararıyla tutuklanmıştır. Bunun üzerine başvurucu, İçişleri Bakanlığının 5/10/2016 tarihli oluru ile belediye başkanlığı görevinden uzaklaştırılmıştır.

27. Başvurucu, görevden uzaklaştırma işleminin iptali istemiyle 5/12/2016 tarihinde dava açmıştır. Dilekçesinde; 674 sayılı KHK ile 5393 sayılı Kanun'a eklenen madde kapsamında görevinden uzaklaştırılmayacağını ve KHK ile Kanun maddesinin değiştirilmesinin hukuka aykırı olduğunu ifade etmiştir. Görevi boyunca hakkında herhangi bir adli ya da idari soruşturma açılmadığını belirtmiştir. Seçimle geldiği görevinden bu şekilde ayrılmasının seçme ve seçilme hakkına aykırı olduğunu ileri sürmüştür. Savunması alınmadan tesis edilen işlemin hukuka uygun olmaması nedeniyle iptal edilmesi gerektiğini, hakkında herhangi bir suçlama olmamasına rağmen tesis edilen işlem nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini söylemiştir.

28. Davalı idare 23/1/2017 tarihinde savunma yapmıştır. Savunma dilekçesinde, başvurucuya ilişkin olaylara kronolojik olarak yer verdikten sonra başvurucunun tutuklanmasına yol açan suçun niteliği gözönüne alındığında tesis edilen görevden uzaklaştırma işleminin yasal ve yerinde olduğu ifade edilmiştir.

29. Başvurucu 20/3/2017 tarihinde savunmaya cevap vermiştir. Dilekçesinde; tesis edilen işlemin hukuka uygun olduğuna dair bir gerekçe sunulmadığını, masumiyet karinesinin ihlal edildiğinin idare tarafından kabul edildiğini ileri sürmüştür.

30. Davalı idare 25/4/2017 tarihinde cevap dilekçesine cevap vermiştir. Dilekçesinde, savunma dilekçesinde belirttiği hususları tekrar ettiğini dile getirmiştir.

31. Mahkeme 30/11/2017 tarihinde davayı reddetmiştir. Kararda; soruşturma konusu suçların niteliği, ağırlığı, göreve ilişkin ve görev sırasında işlenmiş olduğu iddialarını gözönünde bulundurarak konu ile ilgili yürütülecek soruşturmanın selameti bakımından tesis edilen işlemin hukuka uygun olduğu belirtilmiştir.

32. Başvurucu, dava dilekçesinde belirttiği hususları tekrar ederek 19/1/2018 tarihinde karara karşı istinaf yoluna başvurmuştur.

33. Davalı idare 19/2/2018 tarihinde istinaf başvuru dilekçesine cevap vermiştir. Dilekçesinde, savunma dilekçesinde söylediği hususları yinelemiştir.

34. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi 20/4/2018 tarihinde istinaf talebini kesin olarak reddetmiştir.

35. Nihai karar 2/7/2018 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu 26/7/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

36. 5393 sayılı Kanun'un "Belediye başkanlığının boşalması hâlinde yapılacak işlemler" kenar başlıklı 45. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, vali tarafından belediye meclisinin on gün içinde toplanması sağlanır. Meclis, birinci başkan vekilinin, onun bulunmaması durumunda ikinci başkan vekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak;

...

b) Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir başkan vekili,

Seçer.

Ancak, belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde 46 ncı maddedeki makamlarca belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesi görevlendirilir. Görevlendirilecek kişinin seçilme yeterliğine sahip olması şarttır. Görevden uzaklaştırılan veya tutuklanan belediye meclisi üyesinin istifa etmesi halinde de bu fıkra hükümleri uygulanır. Bu fıkra gereğince belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyelerde bütçe ve muhasebe iş ve işlemleri valilik onayı ile defterdarlığa veya mal müdürlüğüne gördürülebilir. Bu belediyelerde belediye meclisi, başkanın çağırısı olmadıkça toplanamaz. Meclisin, encümenin ve komisyonların görev ve yetkileri 31 inci maddede belirtilen encümen üyeleri tarafından yürütülür.

..."

37. 5393 sayılı Kanun'un "Belediye başkanı görevlendirilmesi" kenar başlıklı 46. maddesi şöyledir:

"Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması ve yeni belediye başkanı veya başkan vekili seçiminin yapılamaması durumunda, seçim yapılmıyaya kadar belediye başkanlığına büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde vali tarafından görevlendirme yapılır. Görevlendirilecek kişinin belediye başkanı seçilme yeterliğine sahip olması şarttır."

38. 5393 sayılı Kanun'un geçici 9. maddesi şöyledir:

"Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları kapsamında haklarında yürütülen soruşturma veya kovuşturma nedeniyle görevden uzaklaştırılan belediye başkanı, başkan vekili ve meclis üyelerinin yerine 45 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre işlem yapılmış olsa bile onbeş gün içerisinde 46 ncı maddedeki yetkili makamlarca 45 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen usule göre görevlendirme yapılır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

39. Anayasa Mahkemesinin 24/11/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Genel İlkeler

40. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında *kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara* ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (konuya ilişkin birçok karar arasından bkz. *Ahmet Sağlam*, B. No: 2013/3351, 18/9/2013).

41. Ancak temel hak ve özgürlüklere müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda derece mahkemelerinin takdir ve değerlendirmelerinin Anayasa'daki güvencelere etkisini nihai olarak değerlendirecek merci Anayasa Mahkemesidir. Bu itibarla Anayasa'da öngörülen güvenceler dikkate alınarak bireysel başvuru kapsamındaki temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğine ilişkin herhangi bir inceleme *kanun yolunda gözetilmesi gereken hususun incelenmesi* olarak nitelendirilemez (*Şahin Alpay (2)* [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 53).

42. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi çok istisnai durumlarda temel hak ve özgürlüklerden biri ile doğrudan ilgili olmayan bir şikâyeti kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin yasak kapsamına girmeden inceleyebilir. Açık bir keyfilik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsıldığı ve adil yargılama hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvencelerin anlamsız hâle geldiği çok istisnai hâllerde aslında yargılamanın sonucuna dair olan bu durumun bizatihi kendisi usule ilişkin bir güvenceye dönüşmüş olur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin derece mahkemelerinin değerlendirmelerinin usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirip getirmediğini ve açık bir keyfilik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsılıp sarsılmadığını incelemesi yargılamanın sonucunu değerlendirdiği anlamına gelmez. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi derece mahkemelerinin delillerle ilgili değerlendirmelerine ancak açık bir keyfilik ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getiren bir uygulama varsa müdahale edebilecektir (*Ferhat Kara* [GK], B. No: 2018/15231, 4/6/2020, § 149).

43. Uyumsuzlukta uygulanacak hukuk kurallarının yorumlanmasında öncelikli yetkinin derece mahkemelerine ait olduğunun altı bir kez daha çizilmelidir. Anayasa Mahkemesinin kendi yorumunu derece mahkemelerinininkinin yerine kaim etmesi söz konusu olamaz. Bununla birlikte derece mahkemelerinin yorumlarının etkilerinin adil yargılanma hakkıyla çelişip çelişmediğini incelemek Anayasa Mahkemesinin görevidir (*Sebiha Kaya* [GK], B. No: 2018/34124, 20/5/2021, § 48).

2. İlkelerin Olaya Uygulanması

a. Başvurucu Azize Değer Kutlu Yönünden

i. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

44. Başvurucu; hakkında herhangi bir suçlama yapılmadan, savunması alınmadan ve delillendirilmeden keyfi bir şekilde görevine son verilmesi ve Mahkemenin yalnızca davalı idarenin ileri sürdüğü hususları dikkate alması nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin, mahkemeye erişim hakkının ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini belirtmiştir.

45. Bakanlık görüşünde, başvuru hakkında doğrudan KHK ile tesis edilmiş bir işlem bulunmadığı vurgulanarak idare tarafından tesis edilen işleme karşı başvuru davalı idarenin ileri sürdüğü hususları dikkate alması nedeniyle suçta ve cezada kanunilik ilkesinin, mahkemeye erişim hakkının ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini belirtmiştir.

ii. Değerlendirme

46. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

47. Anayasa'nın "*Mahalli idareler*" kenar başlıklı 127. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri, konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir."

48. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucu, Mahkeme tarafından yeterli inceleme yapılmadan karar verilmesinden yakındığından başvuru mahkemeye erişim hakkına, eşitlik ilkesine, suçta ve cezada kanunilik ilkesine yönelik şikâyetleri adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmiştir.

49. Somut olayda öncelikle belirtmek gerekir ki her iki başvuru doğrudan KHK hükmüyle değil KHK ile verilen yetkiye istinaden tesis edilen idari işlemlerle belediye başkanlığı ve belediye başkan vekilliği görevlerinden uzaklaştırılmıştır. Söz konusu işlemlere karşı idare mahkemesinde dava açmış ve davaları esas bakımından incelenerek karara bağlanmıştır. Valilik işlemi ile vali yardımcısının belediye başkanı olarak görevlendirilmesi işleminin iptali istemiyle başvuru tarafından açılan davada İdare Mahkemesi, Sur Belediye Başkanı S.N.nin devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü bozma suçundan dolayı tutuklanması nedeniyle görevinden uzaklaştırıldığına vurgu yaparak anılan makama 5393

sayılı Kanun hükümlerine göre görevlendirme yapılması işleminde hukuka aykırılık bulunmadığını tespit etmiştir.

50. Başvurucu; hakkında herhangi bir suçlama yapılmadan, savunması alınmadan keyfi bir şekilde görevine son verildiğini ve Mahkemenin yalnızca davalı idarenin ileri sürdüğü hususları dikkate aldığı iddia etmiştir. İdare Mahkemesi, Sur Belediye Başkanı'nun tutuklanmasına bağlı olarak yeni belediye başkanının görevlendirilmesini 5393 sayılı Kanun hükümlerine göre değerlendirmiştir. Mahkemenin yalnızca davalı idarenin ileri sürdüğü hususlar kapsamında değerlendirme yaptığını gösteren herhangi bir durum olmadığı gibi başvurucu tarafından da söz konusu durumun temellendirilmesi için herhangi bir bilgi ve belge başvuru formuna eklenmemiştir. Bunun dışında başvurucu, usule ilişkin güvencelere yönelik bir iddia da ileri sürmemiştir.

51. 5393 sayılı Kanun uyarınca belediye başkanının görevlendirilmesi hususunun değerlendirilmesi ve bu değerlendirme uyarınca somut olayın ele alınmasındaki takdir, derece mahkemesine aittir. Somut başvuruda, derece mahkemesince 5393 sayılı Kanun kapsamında gerekli koşulun ne olduğu yorumlanmak ve maddi olayda bu koşulun gerçekleşip gerçekleşmediği hususu değerlendirilmek suretiyle bir karara varıldığı görülmektedir. Başvurucu tarafından bireysel başvuruya konu edilen davaya ilişkin olarak ileri sürülen iddialar derece mahkemesince delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olup gerekçeli kararda yer verilen hukuki tespitler ve dayanaklar irdelendiğinde, derece mahkemesi kararında bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik oluşturan bir durumun da bulunmadığı dikkate alındığında ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu anlaşılmıştır.

52. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Başvurucu Abdurrahman Zorlu Yönünden

i. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

53. Başvurucu; KHK ile 5393 sayılı Kanun'a madde eklenmek suretiyle savunması alınmadan görevinden uzaklaştırıldığını, söz konusu durumun yetki aşımı olduğunu, ayrıca açılan davada Mahkemenin yürütülen soruşturmayı yeterli görüp sadece davalı idarenin savunmasına itibar ederek haksız bir şekilde davasını reddettiğini, hakkında yürütülen soruşturma dosyasının Mahkeme tarafından incelenmediği gibi sonucunun da beklenmediğini belirterek mahkemeye erişim hakkının ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

54. Bakanlık görüşünde, başvurucu hakkında doğrudan KHK ile tesis edilmiş bir işlem bulunmadığı vurgulanarak idare tarafından tesis edilen işleme karşı başvurucunun dava açtığı belirtilmiştir. Öte yandan İdare Mahkemesi kararı incelendiğinde Mahkemenin başvurucu tarafından ileri sürülen iddiaları etraflıca değerlendirerek dava konusu işlemi hukuka uygun bulduğu ifade edilmiştir.

ii. Değerlendirme

55. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucu, Mahkeme tarafından yeterli inceleme

yapılmadan karar verilmesinden yakındığından başvuru hukukunun mahkemeye erişim hakkına ve eşitlik ilkesine yönelik şikâyetleri adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmiştir.

56. Somut olayda İdare Mahkemesi başvuru hakkındaki soruşturmanın konusu, kapsamı, suçlamaların niteliği, ağırlığı gibi hususları gözönünde bulundurarak soruşturmanın selameti bakımından Anayasa'nın 127. maddesinin dördüncü fıkrası, 5393 sayılı Kanun'un 47. maddesi uyarınca ihtiyati bir tedbir olarak başvuru hukukunun görevinden uzaklaştırılmasına ilişkin işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığını belirtmiştir.

57. Başvuru hukuku, savunması alınmadan görevinden uzaklaştırılmış olmasının hukuka aykırı olduğunu ve Mahkeme tarafından yalnızca davalı idarenin ileri sürdüğü hususların dikkate alındığını belirterek mahkeme kararında bariz takdir hatası bulunduğunu ileri sürmüştür. Somut olayda İdare Mahkemesi, başvuru hakkında yürütülen ceza soruşturması ile birlikte tesis edilen işlemi değerlendirerek görevden uzaklaştırma işlemi hakkında karar vermiştir. Bu kararı verirken Mahkeme, tesis edilen işleme dayanak alınan hususlar ile 5393 sayılı Kanun hükümlerini birlikte değerlendirerek karar verdiğinden yalnızca davalı idarenin ileri sürdüğü hususlar kapsamında karar verilmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Bu durumun aksini gösterir bir bilgi ya da belgenin başvuru tarafından gösterilmediğinin de altı çizilmelidir. Bunun dışında başvuru hukuku ile ilişkin güvencelere yönelik bir iddia da ileri sürmemiştir.

58. 5393 sayılı Kanun uyarınca belediye başkanlığının boşalması hâlinde yapılacak işlemlerin değerlendirilmesi derece mahkemesinin takdirindedir. Somut başvuruda, derece mahkemesince 5393 sayılı Kanun kapsamında gerekli koşulun ne olduğu yorumlanmak ve maddi olayda bu koşulun gerçekleşip gerçekleşmediği hususu değerlendirilmek suretiyle bir karara varıldığı görülmüştür. Başvuru hukuku tarafından bireysel başvuruya konu edilen davaya ilişkin olarak ileri sürülen iddialar derece mahkemesince delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olup gerekçeli kararda yer verilen hukuki tespitler ve dayanaklar irdelendiğinde, derece mahkemesi kararında bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik oluşturan bir durumun da bulunmadığı dikkate alındığında ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu anlaşılmıştır.

59. Açıklanan gerekçelerle başvuru hukukunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Masumiyet Karinesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuru Hukuku Azize Değer Kutlu Yönünden

a. Başvuru Hukukunun İddiaları

60. Başvuru hukuku, hakkında herhangi bir idari ya da cezai soruşturma olmadığı hâlde belediye başkanlığı görevine başkasının görevlendirilmesine bağlı olarak görevinin son bulması nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

b. Değerlendirme

61. Masumiyet karinesi, Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.*" şeklinde düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 36. maddesinde ise herkesin iddia ve savunma ile *adil yargılanma* hakkına sahip olduğu belirtilmektedir. Anılan maddeye *adil yargılanma* ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, kendisine bir suç isnat edilen herkesin suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılacağı düzenlenmiştir. Bu itibarla masumiyet karinesi, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının bir unsuru olmakla beraber suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimsenin suçlu sayılmayacağına dair 38. maddesinin dördüncü fıkrasında ayrıca düzenlenmiştir (*Fameka İnş. Plastik San ve Tic. Ltd. Şirketi*, B. No: 2014/3905, 19/4/2017, § 27).

62. Masumiyet karinesi, hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin adil bir yargılama sonunda suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gereğini oluşturmaktadır (AYM, E.2013/133, K.2013/169, 26/12/2013). Anılan karine, kişinin suç işlediğine dair kesinleşmiş bir yargı kararı olmadan suçlu olarak kabul edilmemesini güvence altına almaktadır. Ayrıca hiç kimse, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar yargılama makamları ve kamu otoriteleri tarafından suçlu olarak nitelendirilemez ve suçlu muamelesine tabi tutulamaz (*Kürşat Eyoğ*, B. No: 2012/665, 13/6/2013, § 26).

63. Adil yargılanma hakkının bir unsuru olan masumiyet karinesinin sağladığı güvencenin iki yönü bulunmaktadır. Güvencenin ilk yönü kişi hakkındaki ceza yargılaması sonuçlanıncaya kadar geçen, bir başka ifadeyle kişinin ceza gerektiren bir suçla itham edildiği (suç isnadı altında olduğu) sürece ilişkin olup suçlu olduğuna dair hüküm tesis edilene kadar kişinin suçluluğu ve eylemleri hakkında erken açıklamalarda bulunulmasını yasaklar. Güvencenin bu yönünün kapsamı sadece ceza yargılamasını yürüten mahkemeye sınırlı değildir. Güvence aynı zamanda diğer tüm idari ve adli makamların da işlem ve kararlarında, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kişinin suçlu olduğu yönünde ima ya da açıklamalarda bulunmamasını gerekli kılar. Dolayısıyla sadece suç isnadına konu ceza yargılaması kapsamında değil ceza yargılaması ile eş zamanlı olarak yürütülen diğer hukuki süreç ve yargılamalarda da (idari, hukuk, disiplin gibi) masumiyet karinesinin ihlali söz konusu olabilir (*Galip Şahin*, B. No: 2015/6075, 11/6/2018, § 39).

64. Güvencenin ikinci yönü ise ceza yargılaması sonucunda mahkûmiyet dışında bir hüküm kurulduğunda devreye girer ve daha sonraki yargılamalarda ceza gerektiren suçla ilgili olarak kişinin masumiyetinden şüphe duyulmamasını, kamu makamlarının toplum nezdinde kişinin suçlu olduğu izlenimini uyandıracak işlem ve uygulamalardan kaçınmasını gerektirir (*Galip Şahin*, § 40).

65. Masumiyet karinesinin sağladığı ve yukarıda anılan güvencenin dışında kalan, ayrıca suç isnadına ve suç ithamına ilişkin olmayan durumlara yönelik ihlal iddiaları ise masumiyet karinesinin kapsamında değildir (*İdris Ertay [GK]*, B. No: 2018/21949, 20/5/2021, § 74).

66. Somut olayda başvuru hakkında herhangi bir ceza yargılamasının bulunmadığı açıktır. Bireysel başvuruya konu derece mahkemesi kararında, vali yardımcısının belediye başkanı olarak görevlendirilmesine yönelik işlem 5393 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmiş olup mahkeme kararında başvurusunun herhangi bir suçla bağlantılı olduğuna dair saptamada bulunulmadığı görülmüştür. Derece mahkemesindeki

yargılamanın bir ceza yargılaması niteliği taşımadığı ve kararda kullanılan dilin başvuruçunun masumiyetini sorgulamadığı açıktır.

67. Buna göre hakkında ceza yargılaması ve suç isnadı bulunmayan, herhangi bir suçla itham da edilmeyen başvuruçunun ihlal iddialarının masumiyet karinesi kapsamına girmediği anlaşılmıştır.

68. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun bu kısmının *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Başvuruçuru Abdurrahman Zorlu Yönünden

a. Başvuruçunun İddiaları

69. Başvuruçuru, görevinden uzaklaştırılması nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

b. Değerlendirme

70. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda başvuruçunun ihlal iddialarını kanıtlamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşruluğunun açık olduğu başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoglu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

71. Masumiyet karinesi, kişinin suç işlediğine dair kesinleşmiş bir yargı kararı olmadan suçlu olarak kabul edilmemesini güvence altına alır. Bunun sonucu olarak kişinin masumiyeti *asil* olduğundan suçluluğu ispat külfeti iddia makamına ait olup kimseye suçsuzluğunu ispat mükellefiyeti yüklenemez. Ayrıca hiç kimse, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar yargılama makamları ve kamu otoriteleri tarafından suçlu olarak nitelendirilemez ve suçlu muamelesine tabi tutulamaz (*Kürşat Eyoğlu*, § 26).

72. Kişinin suçluluğunu ima ya da kabul eden bir yargı kararı söz konusu olmadıkça sadece soruşturma açılmış olması da disiplin veya idari yaptırım işlemlerinin başlatılması veya uygulanması için yeterli görülebilir (*Ramazan Tosun*, B. No: 2012/998, 7/11/2013, § 65).

73. Masumiyet karinesi bakımından önemli olan husus kamu makamlarının işlem ya da kararlarında belirttikleri gerekçeler veya kullandıkları dil nedeniyle bireye cezai sorumluluk yüklemeleri, ceza mahkemeleri tarafından henüz suçlu bulunmamış bireyin masumiyeti üzerine gölge düşürülmesine sebebiyet vermemeleridir (*Galip Şahin*, § 47).

74. Başvuruçuruya konu olayda derece mahkemesi, başvuruçunun görevden uzaklaştırılmasına ilişkin işlemi başvuruçuru hakkında yürütülen soruşturma ve soruşturma konusu suçun niteliğini gözönünde bulundurarak değerlendirmiştir. Kararda başvuruçunun suçlu olduğuna dair saptamada bulunulmamıştır. İdare Mahkemesi, görevden uzaklaştırma işlemini olgusal olarak ele almış ve mevzuat hükümlerini gözönünde bulundurarak sonuca ulaşmıştır.

75. Buna göre derece mahkemesi tarafından ilgili mevzuat ve somut olayın koşulları değerlendirilmek suretiyle işlemin hukuka uygun olduğunun tespit edildiği görüldüğünden masumiyet karanesinin ihlal edilmediğinin açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

76. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları

77. Başvurucular özel hayata saygı hakkı başlığı altında, avukat yardımından yararlanmadan, suçlamaları öğrenip bu konuda karar alıcıları etkileyecek şekilde karşı görüşlerini hazırlayıp sunma imkânı bulamadan, haklarındaki iddialara dair tüm deliller taraflarına bildirilmeden siyasi saikle işlem tesis edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

78. Anayasa Mahkemesi içtihadına göre bireysel başvurularda, başvuru konusu olaylarla ilgili delilleri ibraz etmek suretiyle olaylar hakkındaki iddialarını kanıtlamak ve dayanılan Anayasa hükmünün kendisine göre ihlal edildiğine dair açıklamalarda bulunarak hukuki iddialarını ortaya koymak başvurucuya düşer. Başvurucunun kamu gücünün işlem, eylem ya da ihmali nedeniyle ihlal edildiğini ileri sürdüğü hak ve özgürlük ile dayanılan Anayasa hükümlerini, ihlal gerekçelerini, dayandığı delillerle ihlale neden olduğunu ileri sürdüğü işlem veya kararların neler olduğunu başvuru dilekçesinde belirtmesi şarttır. Başvuru dilekçesinde kamu gücünün ihlale neden olduğu iddia edilen işlem, eylem ya da ihmaliine dair olayların tarih sırasına göre özeti yapılmalı, bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklerden hangisinin hangi nedenle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçelerle deliller açıklanmalıdır (*Veli Özdemir*, B. No: 2013/276, 9/1/2014, §§ 19, 20; *Ünal Yiğit*, B. No: 2013/1075, 30/6/2014, §§ 18, 19; *Sabah Yıldızı Radyo ve Televizyon Yayın İletişim Reklam Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi* [GK], B. No: 2014/12727, 25/5/2017, § 19).

79. Nitekim 6216 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasına ilave olarak Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 59. maddesinde de başvurucuların yükümlülükleri kapsamında şikâyetin maddi ve hukuki *temellerine* başvuru formu ve eklerinde yer verilmesi gerektiği açıkça belirtilmiş, böylece başvuru koşullarının öngörülebilirliği kuvvetlendirilmiştir.

80. Anayasa Mahkemesinin başvurucunun yerine geçerek ihlal iddialarını gerekçelendirme, olay ve olguları ortaya koyma ve delil toplama görev ve yükümlülüğü bulunmamaktadır. Söz konusu yükümlülükler başvurucuya aittir (*Cemal Günsel* [GK], B. No: 2016/129900, 21/1/2021, § 25).

81. Başvurucuların anılan yükümlülüklere uymamaları hâlinde şikâyetlerini temellendiremedikleri için başvuruları açıkça dayanaktan yoksun bulunabilir. Anayasa Mahkemesi temellendirmeye ilişkin incelemesini her başvurunun somut koşullarında yapar. Kuşkusuz bu yükümlülükler ellerinde olmayan nedenlerle uymamalarının ikna edici gerekçelerini mahkemeye sunmaları ya da mahkemenin bu durumu işin niteliğinden anlaması hâli müstesnadır (*Cemal Günsel*, § 26).

82. Anayasa Mahkemesinin *C.A. (3)* ([GK], B. No: 2018/10286, 2/7/2020, § 93) kararında vurgulandığı üzere mesleğe ilişkin bir müdahale özel hayata saygı hakkının otomatik olarak uygulanabilirliğini sağlamaz. Özel hayata saygı hakkının uygulanabilir olabilmesi için mesleki hayata yönelik müdahalenin başvuruçunun özel hayatına ne şekilde etki ettiği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı başvuruçular tarafından yapılacak açıklamalarla ortaya konulmalıdır (*C.A. (3)*, § 93). Anılan kararda Anayasa Mahkemesi; mesleğe ilişkin bir müdahalenin özel hayata saygı hakkı kapsamında incelenmesini gerekli kılan asgari ağırlık düzeyinde olup olmadığının değerlendirilebilmesi için kişinin iç dünyasında meydana gelen etkinin derecesinin, işinin sosyal çevresinde ve itibarında meydana gelen etkinin derecesinin, kişinin mesleğine ilişkin nesen nitelikleri dikkate alındığında muhatap olduğu müdahalenin ya da tedbirin neden olacağı etkinin ya da zararın derecesinin ortaya konulması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca etkinin ya da zararın ne derecede ikna edici açıklamalarla ortaya konduğunu ve delillendirildiğini, mesleki hayata yönelik müdahalelerin ya da tedbirlerin nedenlerini uygulanabilirlik değerlendirmesinde dikkate alacağını da açıklamıştır (*C.A.*, § 94).

83. Olayda başvuruçular; işlem tesis edilmeden önce avukat yardımından faydalandırılmadıklarını, işleme karşı herhangi bir görüş ileri süremediklerini, idarenin hangi argümanlara göre hareket ettiklerini bilmediklerini belirterek savunma hakkı tanınmaksızın işlem tesis edilmesinden yakınmıştır.

84. Başvuruçular idari işlem tesis edilmeden önce devam eden bir statüleri olduğundan ve işleme birlikte bu statülerine son verildiğinden başvuruçuların işlemin görünen etkileri itibarıyla özel hayata saygı hakkına ilişkin güvencelerden yararlandırılıp yararlandırılmadıklarının denetlenmesi gündeme gelebilir. Ancak *C.A. (3)* kararında ifade edildiği gibi bu tür bir müdahale özel hayata saygı hakkının otomatik olarak uygulanabilirliğini sağlamaz. Mesleki hayata yönelik müdahalenin özel hayatlarına ciddi şekilde etki ettiği ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaştığı da başvuruçular tarafından ortaya konulmalıdır.

85. Başvuruçular kendilerine savunma imkânı verilmediğinden yakınmalarına karşın tesis edilen işlemin ve işleme karşı açılan davanın sonucunun özel hayatlarına etkisinin nasıl olduğuna ilişkin herhangi bir açıklama yapmamıştır. Yalnızca işlem tesis edilmeden önce savunma hakkına ilişkin argümanların kullanılması gerektiğini ifade etmiş, söz konusu işlem nedeniyle özel hayatlarında yaşadıkları durumlardan hiçbir şekilde bahsetmemiştir. Tesis edilen işlemlerin mesleki hayatlarında sahip oldukları konuma etkisinin neler olduğu ve aile hayatlarının bu durumdan nasıl etkilendiğine dair herhangi bir husus belirtmemiştir. Başvuruçular hangi sebeple inceleme konusu hakkın ihlal edildiğine dair herhangi bir açıklamada bulunmamıştır.

86. Sonuç olarak başvuruçular, şikâyetlerine konu temel olay ve olgular ile bireysel başvuruya konu ettikleri temel hak ve özgürlüklerden hangisinin hangi nedenle ihlal edildiğini açıklamak yönündeki yükümlülüklerini yerine getirmemiş, bu bağlamda başvurularını temellendirmemiştir.

87. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

D. Serbest Seçim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucuların İddiaları

88. Başvurucular, yerel seçimler sonucunda seçildikleri görevlerinden herhangi bir seçim olmaksızın 674 sayılı KHK ile alınmaları ve yerlerine kayyım atanması nedeniyle serbest seçim haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

89. Anayasa'nın "Görev ve yetkileri" kenar başlıklı 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir."

90. 6216 sayılı Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

...

(3) Yasama işlemleri ile düzenleyici idari işlemler aleyhine doğrudan bireysel başvuru yapılamayacağı gibi Anayasa Mahkemesi kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler de bireysel başvurunun konusu olamaz."

91. Anılan Anayasa ve Kanun hükümlerine göre Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenebilmesi için kamu gücü tarafından müdahale edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin de kapsamına girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir (Onurhan Solmaz, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18; Adnan Oktar, B. No: 2012/917, 16/4/2013, § 16).

92. Sözleşme kapsamında korunan hak, yasama organının seçimi ile ilgili olup Anayasa'nın 127. maddesi uyarınca mahalli idare niteliğinde olan belediye organlarının seçimiyle ilgili ihlal iddiaları bağımsız bir hak olarak Sözleşme kapsamında değerlendirilmediğinden bu hakka yönelik ihlal iddialarının bireysel başvuru konusu yapılabilmesi mümkün değildir (Mansur Yavaş ve Cumhuriyet Halk Partisi, B. No: 2014/5425, 23/7/2014, § 35).

93. Öte yandan Yüksek Seçim Kurulu kararları, Anayasa'nın 79. maddesinin ikinci fıkrası gereği yargı denetimi dışında bırakıldığından Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvuru konusu olamayacağına dair 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca da başvurunun iddialarının bireysel başvuruya konu edilmesi mümkün değildir (Atıla Sertel [GK], B. No: 2015/6723, 14/7/2015, §§ 37- 40).

94. Netice itibarıyla somut başvurunun bu kısmının konusunun Anayasa'da güvence altına alınmış ve Sözleşme kapsamında olan temel hak ve özgürlüklerin koruma alanı dışında kaldığı anlaşılmaktadır (aynı yönde değerlendirmeler için bkz. *Zeyyat Ceylan*, B. No: 2019/14426, 20/10/2020, §§ 20-31).

95. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru Azize Değer Kutlu yönünden *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru Abdurrahman Zorlu yönünden *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

4. Özel hayat ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

5. Serbest seçim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerine BIRAKILMASINA 24/11/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.